

Секція: Економічні науки

Оскома Олена Володимирівна

кандидат економічних наук,

доцент кафедри фінансів, обліку і маркетингу

Придніпровська державна академія будівництва та архітектури

м. Дніпро, Україна

Ткач Дар’я Юріївна

студентка економічного факультету

Придніпровської державної академії будівництва та архітектури

м. Дніпро, Україна

СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ

Протягом багатьох років розвитку суспільства, майже у кожній сфері розвитку можна побачити суперечності між природою та людиною, а також між окремими суб’єктами усієї ланки суспільних відносин. Ці суперечності зумовлюють появу багатьох видів ризиків, серед яких виділяють стихійне лихо і нещасні випадки. Отже, саме страхування життя є важливим інструментом соціального захисту населення і джерелом інвестування національної економіки.

Страховання життя – це насамперед захист та безпека Вас та Вашої родини, що також дає хоч невелику, але впевненість в тому, що накопичені кошти принесуть Вам певний статок у майбутньому. Страховання життя – це довгострокове страхування, де договір укладається на період не менше ніж три роки і покриває ризик, що має двоаспектну форму прояву: дожиття страхувальника до закінчення терміну страхування чи смерть у період дії

договору. Страхувальники вносять страхові платежі щомісячно, щоквартально, щорічно [2, с. 208].

Страхова сума накопичується самим страхувальником з урахуванням норми доходності, яку нараховує страхова компанія на сплачувані внески. На поточний момент величина норми доходності урегульована Законом України «Про страхування» в межах 4 % річних. Договором страхування життя обов'язково передбачається збільшення розміру страхової суми та (або) розміру страхових виплат на суми (бонуси), які визначаються страховиком один раз на рік за результатами отриманого інвестиційного доходу від розміщення коштів резервів із страхування життя за вирахуванням витрат страховика на ведення справи у розмірі до 15 відсотків отриманого інвестиційного доходу. Страхова сума виплачується як за ризиком дожиття безпосередньо страхувальникові, так і за ризиком смерті вигодонабувачам з інвестиційним доходом. В разі дострокового припинення дії договору страхування виплачується викупна сума, що відповідає сумі накопичених внесків за вирахуванням витрат за веденням справи [7].

Основна мета страхування життя – накопичування коштів для фінансової впевненості, тому таке страхування називається ще накопичувальним. Цей вид страхування принципово відрізняється від інших ризикових видів страхування, тим що кошти людині повертаються в обох випадках – як у випадку смерті Застрахованої особи, так і у випадку дожиття особи до дати визначеної договором [4, с. 376].

За світовим досвідом можна побачити, що страхування життя людини розглядалося з боку досить вигідного депозиту на майбутнє. Застрахована людина може через певну кількість років розраховувати на страхову суму у випадку дожиття до закінчення терміну дії договору, або отримати компенсацію у вигляді цієї ж суми в разі настання страхового випадку. Отже,

страхування життя сприяє полегшенню передачі майна, створенню грошових фондів для різних цілей (наприклад, витрат на успадкування або поховання). Багато вчених та сама класифікація страхування передбачає поділ його на види та підвиди. Шляхом цього страховики розробляють певні спільні (або єдині правила) для страхування об'єктів залежно від характерних для них ризиків. Також завдяки цьому є можливість застосовувати методи розрахунку тарифів, що розробляють в залежності від видів страхування.

Сучасний період розвитку української держави, починаючи з 1991 року, характерний зародженням, формуванням та розвитком незалежного страхового ринку в Україні. Це період інтенсивної появи страхових компаній, період поділу страхового ринку, який раніше монополював Держстраху. Зрозуміло, що для успішного розвитку страхової діяльності потрібні не лише самі страхові компанії, а, як у розвинених суспільствах, нормативно – правова база, управлінські інститути, досвід та навички роботи в умовах цивілізованої конкуренції, професійна освіта, довіра страхувальників до страховика (позитивна страхова психологія). За умов позитивного загальноекономічного розвитку в Україні та посилення інтересу до приватного забезпечення в старості, здається, прийшов час, коли необхідно прискорити також і розвиток страхування життя шляхом покращення рамкових умов. Завдяки новим рамковим умовам у сфері страхового права та новій організації контролю на правовому та організаційному рівнях вже були зроблені перші важливі кроки, які сприяли розвитку та посиленню ринку страхування життя.

На жаль, нині ринок страхування життя в Україні є недостатньо розвиненим і потребує суттєвих трансформацій. З усіх криз, з якими стикалась українська економічна та фінансова сфери, військово-політична та економічна нестабільність останніх років найбільш сильно вплинула на цей сегмент страхового ринку, що призвело до зниження чисельності працюючих компаній

зі страхування "life" та посилення монополізації цього ринку. За даними станом на вересень 2019 року, в Україні налічувалось 23 зареєстровані страхові компанії, що спеціалізуються саме на страхуванні життя. Так, 96,7% премій отримують лише 10 з них. В таблиці 1 можна побачити рейтинг страхових компаній зі страхування життя за період 2019 року.

Таблиця 1

Рейтинг компаній зі страхування життя за 9 місяців 2019 року за кількістю застрахованих осіб [5]

№	Страховик	Застраховано на 30.09.2019, осіб
1	МЕТ ЛАЙФ	769 098
2	АСКА-ЖИТТЯ	486 111
3	ARX LIFE	360 586
4	УНІКА ЖИТТЯ	346 395
5	ТАС	292 951
6	PZU УКРАЇНА СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ	128 125
7	ІНГО УКРАЇНА ЖИТТЯ	15 156
8	КД-ЖИТТЯ	9 145
9	ВСЬОГО	2 407 567

Отже, із проведеного аналізу можемо сказати, що вітчизняний ринок страхування життя перебуває на стадії свого розвитку. І, хоча, існує безліч проблемних питань, які потребують негайного вирішення, все ж перспективи подальшого його розвитку та можливість досягнення європейського рівня є. До найважливіших завдань вітчизняного ринку страхування життя належить активізація залучення грошових коштів заможного населення. Однак, це нелегке завдання, оскільки саме така ланка населення не довіряє вітчизняним страховикам і купляє поліси закордоном.

Проте, незважаючи на дестабілізаційні процеси, найбільші компанії продовжують свою діяльність в цьому напрямі і мають позитивні результати. Яскравим прикладом може слугувати СК «МЕТ ЛАЙФ», яка навіть в умовах

кризи досягає зростання ключових показників діяльності і пропонує широкий спектр страхових продуктів з гнучкими умовами. Загалом можна стверджувати, що на український ринок страхування життя впливає система дестабілізуючих факторів, які здійснюють прямий та опосередкований вплив на цю сферу.

Рушійною силою і запорукою в ефективному функціонуванні і розвитку вітчизняного ринку страхування життя є досконале законодавство. Власне, над чим варто добре попрацювати нашому уряду. В Україні страхове законодавство розроблене досить повно, але все ж таки потребує удосконалення, змін та доповнень. До першочергових завдань у сфері державного регулювання страхової діяльності, слід віднести оптимізацію податкового законодавства у сфері страхування життя.

Страхування життя є одним з центральних видів страхування та має велике соціально-політичне значення. Майже в усіх промислово-розвинутих країнах воно є випробуваним та популярним інструментом для індивідуального забезпечення в старості та для сім'ї померлого. Таким чином, добровільне страхування життя, безперечно є найважливішим механізмом добровільного забезпечення в старості. Також і у більшості країн Центральної та Східної Європи, які реформуються, страхування життя набуває все більшого значення.

На нашу думку, страхова справа загалом і страхування життя зокрема тісно пов'язані з багатьма важливими секторами економічної діяльності країни. Тому необхідно ретельно узгоджувати заходи щодо посилення діяльності та запровадження політики, яка призведе до поліпшення соціального рівня життя населення, зокрема посилення рівня приватного пенсійного забезпечення через страхування життя з усіма важливими аспектами та діючими особами.

Література

1. Страхування: Підручник / За ред. В. Д. Базилевича. К.: Знання-Прес, 2008. 1019 с.
2. Александрова М. М. Страхування: [навч.-метод. посіб.] / М. М. Александрова. К.: ЦУЛ, 2002. 208 с.
3. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Страхові послуги: Підручник / Т.А. Говорушко К.: Центр учбової літератури. 2011. 376 с.
5. Онлайн-журнал про страхування «Фориншурер». URL: <https://forinsurer.com>.
6. Клапків Ю. М. Аналіз інституціонального розвитку ринку страхування життя в Україні / Ю. М. Клапків // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. №25. Частина 2. Херсон, 2017. С. 131-134.
7. Верховна Рада України Законодавство України: Закон про страхування. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>